

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 23 mars 1928 kl. 12 m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om justitie- och militieombudsmannaämbetenas sammanslagning till ett ämbete.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 420, har herr *Forssell* hemställt, »att riksdagen måtte såsom vilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga

1:o) följande

Förslag

till ändrad lydelse av §§ 96 och 97 regeringsformen:

§ 96.

Varje lagtima riksdag skall förordna en för lagkunskap och utmärkt redlighet känd man att, såsom riksdagens ombud, efter den instruktion riksdagen för honom utfärdat, hava tillsyn över lagarnas efterlevnad av domare och ämbetsmän samt att vid vederbörliga domstolar i laga ordning tilltala dem, som uti sina ämbetens utövning av våld, mannamån eller annan orsak någon olaglighet begått eller underlåtit att sina ämbetsplikter behörigen fullgöra. Vare dock han i all måtto underkastad samma ansvar och plikt, som allmän lag och rättegångsordning för aktorer utstaka.

§ 97.

Denne riksdagens justitie- och militieombudsman, som så länge han ämbetet innehaver, skall i alla avseenden anses lika med Konungens justitiekansler, väljes på sätt riksdagsordningen stadgar; och bör därvid jämväl utses en man av de egenskaper, som hos denna ämbetsman erfordras, att honom efterträda, ifall han, innan nästföljande lagtima riksdag anställt nytt val av justitie- och militieombudsman, skulle med döden avgå, samt att utöva ämbetet under den tid justitie- och militieombudsmannen kan vara av svår sjukdom eller annat laga förfall därifrån hindrad.

2:o) de redaktionella ändringar i regeringsformen, riksdagsordningen och tryckfrihetsförordningen, som måste bliva en följd av ovan föreslagna ändringar i §§ 96 och 97 regeringsformen, varvid hemställles, att konstitutionsutskottet, i händelse utskottet tillstyrker förslaget, måtte låta utarbета ifrågavarande följdförändringar i grundlagstexten.»

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Förslag om militieombudsmannaämbetets indragning och överflyttande av militieombudsmannens åligganden å justitieombudsmannen förelåg vid 1926 års riksdag genom motion inom andra kammaren.

I sitt utlåtande (nr 6) över denna motion yttrade konstitutionsutskottet följande:

»Det förslag, som legat till grund för militieombudsmannaämbetets inrättande, framlades av Kungl. Maj:t vid 1914 års senare lagtima riksdag, var efter vederbörande grundlagsbestämmelser definitivt genomfördes år 1915. Det framhölls härvid, att de kontrollinstitutioner i fråga om den statliga förvaltningen, som redan funnos, särskilt justitieombudsmannaämbetet, knappast kunde anses tillräckliga för sitt ändamål. Sedan dessa institutioners tillkomst hade nämligen den statsverksamhet, som utgjorde kontrollens föremål, i hög grad utvecklats, och det vore därför behöfligt att, om en tillfredsställande kontroll skulle kunna utövas över statsförvaltningen i dess helhet, antingen förstärka de förefintliga kontrollmyndigheternas arbetskrafter eller ock upprätta en ny kontrollmyndighet för vissa områden. Den lämpligaste utvägen syntes härvid vara att anordna speciell kontroll för försvarsverkets vidkommande. Försvarsväsendets ur olika synpunkter säregna ställning, bland annat med hänsyn till den allmänna värnpliktens djupgående betydelse för den enskilde, gjorde en kontroll på detta område påkallad. Till undanröjande av misstro mot och missförstånd om försvarsverket funnes intet bättre medel än inrättande av en sakkunnig och opartisk myndighet med uppgift såväl att självant ägna förhållandena en ständig och noggrann uppmärksamhet som ock att undersöka befogenheten av framställda klagomål och anmärkningar.

Förefintligheten av en särskild kontrollmyndighet på förevarande område torde fortfarande vara av det värde, att de i motionen anförda besparingssynpunkterna i detta fall icke få vara utslagsgivande.»

Utskottet finner icke anledning frångå sin år 1926 uttalade uppfattning. De skäl, vilka föranledde militieombudsmannaämbetets inrättande, anser utskottet fortfarande gälla i sådan grad, att en indragning av detta ämbete icke bör ske. Frånsett övriga skäl däremot torde militieombudsmannens arbetsbörda fortfarande vara så pass betydande, att den icke lämpligen kan förenas med justitieombudsmannens hos en ämbetsman.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 23 mars 1928.

På konstitutionsutskottets vägnar:

ARTHUR ENGBERG.

Närvarande: hrr von Geijer*, Strömberg, David Bergström, Adolf Dahl*, G. W. Hansson, Stendahl, Reuterskiöld*, Fehr*, Larsén, Åkerberg*, Sävström, Gustafson i Kasenberg, Hallén*, Björkman, Fast*, Forssell, Jeppsson, Jensen, Svensson i Grönvik och Norling i Lesjöfors*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herrar *Gustafson* i Kasenberg, *Björkman* och *Svensson* i Grönvik, vilka anförde:

De i förevarande motion framförda synpunkter, som tala för överförande av militieombudsmannens arbetsuppgifter å justitieombudsmannen, finna vi vara mycket beaktansvärda. Vi anse emellertid, att ytterligare utredning är erforderlig, innan ett bestämt ställningstagande till frågan kan äga rum. Då en dylik utredning lämpligen bör ske genom Kungl. Maj:t, som framlagt det slutliga förslaget om inrättande av militieombudsmansämbetet, hemställa vi, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning i fråga om överförande av militieombudsmannens arbetsuppgifter å justitieombudsmannen samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

2) av herrar *Dahl*, *Stendahl*, *Reuterskiöld* och *Forssell*, vilka anförde:

Till stöd för sammanförande av justitieombudsmanna- och militieombudsmannaämbetena hava enligt vår mening anförts beaktansvärda skäl. Ett beslut i frågan ha vi ansett böra föregås av yttranden från ifrågavarande ämbetsmän, varför vi inom utskottet påyrkat remiss i sådant syfte. Då detta yrkande av utskottet lämnats utan bifall ansluta vi oss till den reservationsvis framförda hemställan om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i ärendet.
